

Aprobat în ședința Guvernului din _____ 2025

Decizia protocolară nr. _____/2025

AVIZ
la proiectul legii cetățeniei Republicii Moldova
(inițiativa legislativă nr. 251 din 19 iunie 2025)

Guvernul a examinat proiectul legii cetățeniei Republicii Moldova, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 251 din 19 iunie 2025) de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Inițiativa legislativă este înaintată în conformitate cu prevederile articolului 73 din Constituția Republicii Moldova și ale articolului 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996.

Sub aspectul intenției de reglementare, potrivit notei de fundamentare, scopul elaborării proiectului de lege rezidă în necesitatea implementării recomandărilor expuse în Raportul de evaluare *ex post* de impact a Legii cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000, aprobat prin Decizia Comisiei Securitate Națională, Apărare și Ordine Publică CSN 04 nr. 427 din 20 decembrie 2024 (în continuare – *Raportul Comisiei*) și a Raportului de evaluare *ex post* juridică a Legii cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000 din 19 septembrie 2023.

Astfel, documentele menționate conțin constatări care denotă relevanța revizuirii în fond a legii supuse evaluării, or contextul social-politic și economic al Republicii Moldova a suferit modificări semnificative de la momentul declarării Independenței în anul 1991, determinate de procese precum migrația masivă a populației, fenomenul cetățeniei multiple, necesitatea protejării drepturilor cetățenilor din diasporă, problemele de securitate legate de acordarea frauduloasă a cetățeniei, integrarea europeană și racordarea legislației naționale la standardele Uniunii Europene.

Complementar, se notează că, în contextul aplicării Legii cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000, au fost identificate o serie de vulnerabilități și inadvertențe rezultate din interpretarea unor norme, care urmează a fi actualizate și echilibrate pentru a reflecta cerințele sociale actuale, influențate de evenimentele internaționale recente, precum și pentru a asigura un proces clar, transparent și sigur la obținerea cetățeniei Republicii Moldova.

Ca urmare a examinării proiectului, considerăm judicioasă înaintarea următoarelor propuneri de îmbunătățire a acestuia.

Ab initio, se constată faptul că în capitolul II din proiect este reglementată instituția dobândirii cetățeniei Republicii Moldova, iar în capitolul III sunt prevăzute aspecte referitoare la pierderea cetățeniei Republicii Moldova.

Sub acest aspect, se evidențiază faptul că, prin Hotărârea Guvernului nr. 1144/2018, s-a aprobat Regulamentul cu privire la procedura dobândirii și

pierderii cetățeniei Republicii Moldova. Astfel, în ipoteza abrogării Legii cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000, va deveni inaplicabilă și Hotărârea Guvernului nr. 1144/2018 ca fiind un act normativ subsecvent aprobat în baza legii prenotate.

Prin urmare, în vederea posibilității ulterioare de emitere a unui act normativ prin care se va reglementa în detaliu procedura dobândirii și pierderii cetățeniei Republicii Moldova, se recomandă completarea proiectului de lege cu o normă distinctă, prin care să se prevadă expres că procedura dobândirii și pierderii cetățeniei Republicii Moldova se stabilește de către Guvern.

La articolul 1 alineatul (2), nu se recomandă utilizarea cuvintelor „interesul public”, acestea având un caracter incert și interpretativ ce nu corespunde criteriilor calității legii.

La articolul 3:

Cu titlu de recomandare generală, se consideră oportună adaptarea terminologiei utilizate la articolul 3 din proiect cu textul legislației pertinente în domeniu (în special, Legea nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova, Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova și Codul civil nr. 1107/2002). În acest sens, se notează că, potrivit articolului 54 alineatul (1) litera c) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, textul proiectului actului normativ se elaborează în limba română, iar terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația UE și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor acestei legi.

La noțiunea „cetățean străin”, pentru o mai bună claritate și corectitudine în ipoteza când persoana deține cetățenia mai multor state, se recomandă revizuirea acesteia și reformularea după cum urmează:

„*cetățean străin* – persoană care deține cetățenia unui stat străin și care nu deține cetățenia Republicii Moldova”.

La noțiunea „apatrid”, în vederea asigurării utilizării unei terminologii uniforme, cuvintele „conform legii naționale a acestuia” se vor substitui cu cuvintele „conform legislației acestora”.

La noțiunea „beneficiar de protecție internațională”, în vederea respectării unei terminologii uniforme cu Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova, cuvintele „persoana căreia” se vor substitui cu cuvintele „cetățean străin sau apatrid căruia”.

La noțiunea „urmaș” se va lua în considerare faptul că strănepoții sunt rude de sânge pe linie descendentă de gradul al III-lea, deși potrivit textului definiției din proiect, prin „urmaș” se înțelege rudă de sânge pe linie descendentă până la gradul al II-lea de rudenie. Astfel, în vederea excluderii unor neclarități, se consideră necesară concretizarea normei în acest sens.

Cu referire la noțiunea „ședere legală” se recomandă excluderea textului imediat următor definiției prezentate și includerea acestuia la articolul 14 alineatul (3) din proiect.

În același context, se recomandă substituirea textului „se face cu informația/extrasul din Registrul de stat al populației eliberat pe suport de hârtie sau în format electronic sau cu documentele oficiale emise de către” cu textul „se face cu informația consumată sau furnizată din Registrul de stat al populației sau, după caz, cu documentele oficiale sau versiunile digitale ale documentelor oficiale generate prin intermediul aplicației guvernamentale integrate a serviciilor electronice, emise de către”.

În raport cu propunea indicată *supra*, se relevă oportunitatea reglementării legale a posibilității de generare prin intermediul aplicației EVO nu doar a versiunii digitale a buletinului/cărții de identitate a cetățeanului Republicii Moldova, ci și a versiunii digitale a cărții de rezidență, care va putea servi pentru legitimare și drept dovadă a șederii legale pe teritoriul Republicii Moldova. Propunerea respectivă se bazează inclusiv pe modificările operate prin Legea nr. 68/2024 la Legea nr. 273/1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte, prin care a fost stabilită posibilitatea eliberării cărții de rezidență cu certificatul calificat pentru semnătură electronică, înscris în mediul de stocare electronică a datelor al cărții de rezidență.

Astfel, deținând o semnătură electronică calificată, străinul/apatridul/refugiutul/persoana căreia i s-a acordat protecție umanitară poate să autentifice și se beneficieze de serviciile publice oferite prin intermediul aplicației EVO.

În context, se notează că prin Hotărârea Guvernului nr. 5/2024 a fost instituită aplicația guvernamentală integrată a serviciilor electronice EVO, care reprezintă o soluție integrată constituită ca un punct unic de acces la serviciile electronice și este orientată spre reutilizarea datelor și funcționalităților disponibile în cadrul sistemelor informaționale de stat.

Prin urmare, aplicația EVO, reprezentând o soluție bazată pe aplicații mobile, care permite persoanelor fizice și juridice să acceseze servicii electronice, date din registrele de stat și să dețină versiuni digitale ale actelor de identitate și ale altor documente-cheie, a fost adaptată inclusiv pentru a permite generarea versiunii digitale a buletinului/cărții de identitate a cetățeanului Republicii Moldova cu aceeași valoare juridică precum documentul emis în format fizic.

Complementar, se consideră necesară revizuirea textului din cadrul noțiunii „ședere legală”, precum și a dispoziției articolului 14 alineatul (3) din proiect, potrivit căreia dovada șederii legale pe teritoriul Republicii Moldova se poate face prin documentele oficiale eliberate de Comisia pentru problemele cetățeniei Republicii Moldova și acordării de azil politic de pe lângă Președintele Republicii Moldova. În acest sens, se menționează că Comisia pentru problemele cetățeniei și acordării de azil politic de pe lângă Președintele Republicii Moldova nu emite niciun document oficial care să confirme acordarea statutului de beneficiar de azil politic. Singurul act emis de această comisie este hotărârea, care constituie temei juridic pentru emiterea decretului de către șeful statului. Astfel, hotărârea comisiei precedă actul administrativ oficial – decretul prezidențial.

La articolul 4 alineatul (1) se recomandă substituirea cuvintelor „legătura juridică” cu textul „legătura politico-juridică”, întrucât, prin dobândirea statutului de cetățean, persoana începe să se bucure de drepturile politice, inclusiv de dreptul de a alege și de a fi ales.

La articolul 5 se recomandă excluderea textului inclus între paranteze, deoarece se consideră prohibite exemplele de acte indicate, or, o enumerare exhaustivă poate conduce la restrângerea spectrului de acte care pot face dovada existenței cetățeniei Republicii Moldova. Mai mult decât atât, în vederea evitării reglementării condițiilor pozitive și a celor negative pentru exercitarea unui drept, care pot crea divergențe în procesul de interpretare a normelor juridice, se optează pentru excluderea exemplelor din textul proiectului.

La articolul 6:

Principiul prevăzut la litera g) este lipsit de claritate în partea ce ține de neproducerea de efecte asupra cetățeniei soților în cazul declarării nulității și anulării căsătoriei dintre un cetățean al Republicii Moldova și un cetățean străin. În acest sens, nu este stabilit expres ce se va întâmpla cu cetățenia persoanei care a dobândit-o prin efectul căsătoriei cu un cetățean al Republicii Moldova și a fost ulterior declarată nulă de către instanță. Totodată, în vederea omogenizării termenilor, cuvântul „anularea” urmează a fi exclus, întrucât, potrivit Codului familiei nr. 1316/2000, unica posibilitate de încetare a căsătoriei este declararea nulității acesteia.

În altă ordine de idei, se propune completarea normei cu următorul principiu: „existența unei legături veritabile și efective dintre persoana solicitantă și statul respectiv (integrarea social-culturală)”. Or, eligibilitatea pentru obținerea cetățeniei urmează a fi precedată de existența unor asemenea legături sau de integrare minimă social-cultural-economică, circumstanță ce rezultă atât din definirea conceptului de cetățenie, din prevederile Convenției Europene cu privire la cetățenie din 6 noiembrie 1997, cât și din spiritul îndatoririlor fundamentale ale cetățenilor, consfințite la articolele 58 și 59 din Constituția Republicii Moldova.

La articolul 7 se consideră judicioasă adaptarea textului dispozițiilor alineatelor (1)-(5) la prevederile Constituției Republicii Moldova, precum și la prevederile Legii nr. 121/2012 privind asigurarea egalității.

La articolul 9:

La alineatul (1) literele b) și c), în raport cu dobândirea cetățeniei de către copiii născuți din părinți apatrizi și/sau cetățeni străini, se propune examinarea oportunității completării normelor cu condiția de ședere legală și continuă în Republica Moldova a părinților de cel puțin 3 ani.

La alineatul (3), în vederea neadmiterii unor neclarități dintre terminologia utilizată în Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți și prevederile proiectului, se recomandă excluderea textului „care a fost abandonat.”.

Totodată, se atrage atenția asupra faptului că textul propus la alineatul (3) din proiectul de lege propune o reformulare a alineatului, care, deși aparent minoră

din punct de vedere gramatical – constând în eliminarea unei virgule – afectează în mod esențial sensul juridic al normei.

Forma în vigoare este următoarea:

„Copilul găsit pe teritoriul Republicii Moldova este considerat cetățean al ei, atât timp cât nu este dovedit contrariul, până la atingerea vârstei de 18 ani.”

Această redactare consacră o prezumție legală de cetățenie aplicabilă minorului găsit pe teritoriul Republicii Moldova și al cărui statut juridic și identitate parentală nu au fost identificate. Virgula plasată după cuvintele „nu este dovedit contrariul” are un rol esențial în claritatea normei: ea delimitează două condiții distincte și cumulative: inexistența unei dovezi contrare și vârsta de 18 ani, care împreună definesc perioada și cadrul aplicabil prezumției cetățeniei Republicii Moldova.

În această formulare, intenția legiuitorului este clară: protecția copilului neidentificat pe perioada minoratului său, prin garantarea unui statut juridic care să-i permită accesul neîntrerupt la drepturile garantate cetățenilor Republicii Moldova.

Forma propusă în proiectul de lege este următoarea:

„este considerat cetățean al Republicii Moldova, atât timp cât nu este dovedit contrariul până la atingerea vârstei de 18 ani.”

Această nouă formulare, prin suprimarea virgulei, creează o structură sintactică diferită, în care „dovedirea contrariului” este condiționată de termen – până la împlinirea vârstei de 18 ani. În lipsa unei virgule care să indice o pauză logică, se poate interpreta că, după această vârstă, chiar și în prezența unei dovezi contrare, prezumția nu mai poate fi înlăturată. Astfel, sensul juridic al normei este inversat față de cel original.

Prin urmare, se va revizui norma prin prisma scopului urmărit.

La articolul 10:

La alineatul (1) litera c) se notează că exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea lor în text, la prima folosire. Observația dată este valabilă pentru toate cazurile similare din proiect.

La alineatul (3) nu sunt clare raționamentele care au stat la baza neindicării necesității exprimării consimțământului copilului în contextul procedurii de dobândire a cetățeniei Republicii Moldova prin recunoaștere, similar prevederilor articolului 11 alineatul (3) și ale articolului 12 alineatul (4).

Suplimentar, formularea propusă la alineatul (3) stabilește că asupra cetățeniei copilului hotărâsc, de comun acord, ambii părinți, iar în lipsa acestui acord, decizia este lăsată în seama instanței de judecată, care urmează să țină cont de interesul superior al copilului. La o primă lectură, această abordare pare echilibrată, întrucât promovează consensul parental într-o decizie de importanță majoră pentru statutul juridic al copilului.

Totuși, în practică, această formulare poate genera dificultăți considerabile, întrucât nu ia în calcul toate situațiile de fapt în care se poate afla un copil. În mod

concret, se pune problema modului de procedare în ipoteza în care copilul are doar un singur părinte cunoscut sau aflat în exercițiul efectiv al autorității părintești.

Aceasta nu este o ipoteză marginală, ci una care poate fi întâlnită în realitate, în condițiile în care celălalt părinte poate fi decedat, declarat necunoscut sau lipsit de drepturile părintești. În astfel de cazuri, solicitarea „acordului ambilor părinți” devine nerealistă și imposibil de îndeplinit. Cu toate acestea, formularea actuală a normei nu face nicio distincție și poate fi interpretată rigid de către autorități.

Această omisiune, aparent minoră, ar putea conduce la blocaje administrative și la respingerea cererilor privind stabilirea cetățeniei copilului, doar pentru că nu a fost prezentat un acord care, de fapt, nu poate exista. Se creează astfel riscul ca minorul să fie lipsit de un statut juridic clar, ceea ce afectează nu doar calitatea de cetățean, ci și întregul său acces la drepturi fundamentale.

În plus, se generează o inechitate clară între copiii crescuți într-un cadru familial biparental și cei aflați în îngrijirea unui singur părinte, deși interesul superior al copilului ar trebui să fie tratat în mod egal, indiferent de configurația familială. Din această perspectivă, formularea actuală nu doar că este incompletă, dar poate deveni chiar restrictivă și discriminatorie în aplicare.

Este important ca legea să reflecte realitățile sociale și familiale în diversitatea lor și să ofere soluții clare pentru toate situațiile posibile. Prin urmare, se impune o clarificare expresă în textul legal, prin care să se prevadă că, în absența unuia dintre părinți, decizia privind cetățenia copilului poate fi luată de părintele unic, fără a fi necesar acordul celuilalt.

O astfel de completare ar elimina orice ambiguitate, ar preveni interpretările formaliste și, mai ales, ar asigura că legea servește scopului său principal – protecția juridică efectivă a copilului, în toate situațiile concrete în care s-ar putea afla.

Sub același aspect se vor revizui inclusiv articolul 17 și articolul 11 alineatul (2) în situația în care unul din adoptatori decedează după finalizarea procedurii de adopție, dar până la depunerea cererii de dobândire a cetățeniei de către copilul adoptat.

La alineatul (6) se propune substituirea cuvântului „domiciliate” cu textul „domiciliate permanent/cu titlu permanent”.

La articolul 12:

Având în vedere propunerea introducerii unei instituții noi prin care se va permite dobândirea cetățeniei Republicii Moldova prin tutelă sau curatelă, se consideră oportună completarea articolului 12 din proiectul de lege cu prevederi suplimentare care să reglementeze expres efectele juridice asupra cetățeniei copilului care domiciliază în străinătate sau care a obținut autorizația de emigrare, în cazul contestării și, respectiv, al anulării dispoziției autorității tutelare prin care s-a instituit curatela/tutela. În acest sens, se notează că articolul 11 alineatul (4) reglementează deja efectele juridice asupra cetățeniei copilului în cazul declarării nulității sau al desfacerii adopției copilului apatrid, cetățean străin sau beneficiar de protecție internațională, stabilind că acesta este considerat că nu a fost niciodată

cetățean al Republicii Moldova dacă domiciliază în străinătate sau dacă a obținut autorizația de emigrare. Totodată, la alineatul (1), cuvintele „rămas fără ocrotire părintească” se vor exclude, întrucât aflarea sub tutelă sau curatelă, prin definiție, presupune copiii rămași temporar fără ocrotire părintească și cei aflați fără ocrotire părintească, formularea fiind redundantă.

La articolul 13:

Potrivit alineatului (2), „persoana căreia i s-a retras cetățenia Republicii Moldova în conformitate cu prevederile art. 22 alineatul (1) litera a) și d) nu o mai poate redobândi, iar în restul cazurilor stipulate la același articol o poate redobândi numai în condițiile naturalizării și numai după 5 ani de ședere legală permanentă pe teritoriul Republicii Moldova din momentul retragerii cetățeniei”.

Per a contrario, potrivit articolului 14 alineatul (1) litera a), una din condițiile pentru redobândirea cetățeniei Republicii Moldova prin naturalizare constă în necesitatea șederii legale pe teritoriul Republicii Moldova cel puțin în ultimii 10 ani, iar pentru apatrizi și beneficiarii de protecție internațională sau de azil politic – 8 ani.

Așadar, în vederea excluderii unor contradicții dintre prevederile articolului 13 și ale articolului 14 alineatul (1) litera a), se recomandă excluderea din conținutul articolului 13 alineatul (2) a textului „și numai după 5 ani de ședere legală permanentă pe teritoriul Republicii Moldova din momentul retragerii cetățeniei”.

Sub alt aspect, se recomandă a fi analizată oportunitatea extinderii categoriei persoanelor cărora li s-a retras cetățenia pentru anumite motive și, drept urmare, nu o mai pot redobândi. Astfel, pe lângă cazurile prevăzute la articolul 22 alineatul (1) literele a) și d), se consideră justificat ca în categoria persoanelor care nu mai pot redobândi cetățenia Republicii Moldova să fie incluse și cele cărora le-a fost retrasă cetățenia pe motiv de înrolare în forțele armate ale unui stat agresor, cele care au legături cu grupări teroriste sau le-au susținut sub orice formă, precum și cele care au săvârșit alte fapte ce pun în pericol siguranța națională a Republicii Moldova.

La articolul 14:

Potrivit alineatului (1), una dintre condițiile stabilite pentru dobândirea cetățeniei Republicii Moldova prin naturalizare constă în deținerea unor surse legale de venit. Cu privire la acest aspect, se notează că, în cadrul examinării cererilor de dobândire a cetățeniei Republicii Moldova, autoritatea competentă pentru străini, la etapa actuală, poate întâmpina dificultăți în ceea ce privește constatarea existenței/inexistenței surselor legale de venit, deoarece nu există un termen minim obligatoriu de angajare, iar solicitanții de cetățenie se angajează în câmpul muncii doar pe perioada examinării cererii.

De asemenea, salariul declarat de străin, în majoritatea cazurilor, este mult mai mic decât salariul minim pe economie, fapt ce creează incertitudine privind capacitatea de întreținere a solicitantului.

Prin urmare, se consideră oportună indicarea unui termen minim de angajare pentru persoanele care doresc dobândirea cetățeniei prin naturalizare, precum și concretizarea nivelului/cuantumului venitului lunar prin prisma salariului minim și mediu pe țară prognozat pentru anul curent, precum și reglementarea unor mecanisme suplimentare de verificare a venitului real obținut prin aportul altor instituții (de exemplu, Serviciul Fiscal de Stat, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Casa Națională de Asigurări Sociale etc.).

În ceea ce ține de aplicabilitatea literei b) din alineatul (1), care se referă la condiția de naturalizare în raport cu copilul, se menționează că, în ipoteza păstrării condiției potrivit căreia un solicitant de cetățenie moldovenească o poate dobândi doar dacă are vârsta de peste 18 ani, prevederea de la litera b) devine inaplicabilă. În același timp, se restrânge sensul dreptului preferențial la dobândirea cetățeniei de către copil.

Totodată, aceasta contravine articolului 6 alineatul (4) litera f) din Convenția Europeană cu privire la cetățenie, care stabilește obligația statului de a prevedea în legislația sa internă posibilități ce facilitează dobândirea cetățeniei sale de către persoanele care locuiesc cu titlu legal pe teritoriul său, pe parcursul unei perioade determinate de timp, dar care a început înainte ca aceștia să atingă vârsta de 18 ani. Astfel, copiii trebuie să beneficieze de naturalizare facilitată, în comparație cu adulții.

În același context, Raportul explicativ al Convenției Europene cu privire la cetățenie menționează că acordarea facilităților la dobândirea cetățeniei copiilor se bazează inclusiv pe faptul că aceștia au capacitatea de a se integra mai ușor în societatea statului gazdă. Totodată, considerăm că există riscul apariției unei situații de discriminare a copiilor pe criteriul de vârstă, întrucât unei categorii distincte de copii le este îngreunat dreptul la naturalizare doar pe motiv că nu au atins vârsta de 18 ani.

De asemenea, discriminarea poate apărea și pe criteriul de statut juridic, întrucât copiii pot fi naturalizați împreună cu părinții, dar nu separat de aceștia.

Complementar, având în vedere că în textul alineatului (1) se utilizează cuvintele „ședere legală permanentă”, se recomandă uniformizarea textului în toate elementele structurale din cadrul articolului 14.

În raport cu cuprinsul dispoziției alineatului (2), se consideră judicioasă revizuirea acestuia și expunerea după cum urmează:

„(2) Termenul șederii legale pe teritoriul Republicii Moldova a cetățeanului străin, a apatridului, a beneficiarului de protecție internațională sau de azil politic se calculează de la data emiterii de către autoritatea competentă pentru străini a deciziei cu privire la acordarea dreptului de ședere sau, după caz, de la eliberarea cărții de rezidență, a protecției internaționale sau recunoașterea statutului de apatrid, precum și de la data intrării în vigoare a decretului Președintelui Republicii Moldova cu privire la acordarea azilului politic.”

La alineatul (3), având în vedere argumentele reținute în raport cu propunerea de modificare a noțiunii „ședere legală” din cadrul proiectului, se

recomandă substituirea textului „se face cu informația din Registrul de stat al populației sau cu documentele oficiale, eliberate de” cu textul „se face cu informația consumată sau furnizată din Registrul de stat al populației sau, după caz, cu documentele oficiale sau versiunile digitale ale documentelor oficiale generate prin intermediul aplicației guvernamentale integrate a serviciilor electronice, emise de către”.

La alineatul (4) litera c), pentru claritate, după cuvintele „ședere legală temporară” se recomandă introducerea cuvintelor „în mod”.

La articolul 15, textul dispoziției de la litera a) alineatul (2) se va completa cu cuvintele „și a Constituției Republicii Moldova”.

La articolul 16 nu sunt stabilite criteriile de identificare a „interesului național”, nefiind reglementată procedura de analiză și de avizare a acestor cazuri, precum și obligația de a documenta aportul efectiv sau potențial al solicitantului pentru statul Republica Moldova.

În context, pentru claritate și eliminarea riscurilor de emitere a unor decizii arbitrare, se consideră oportună reglementarea expresă a condițiilor și a mecanismului de acordare a cetățeniei Republicii Moldova în interesul Republicii Moldova potrivit articolului 16 din proiect.

La articolul 18 alineatul (1) punctul 2), pentru o mai bună claritate, se consideră oportună concretizarea modalității de interpelare a autorităților străine.

La articolul 19:

La litera a) se recomandă revizuirea dispoziției și expunerea după cum urmează:

„a) a comis o infracțiune împotriva păcii, o crimă de război sau o crimă împotriva umanității, prevăzute de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și de legislația penală a Republicii Moldova;”. Propunerea rezultă din necesitatea corelării terminologiei utilizate la articolele 18 și 20 din Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova, la articolele 8 și 87⁸ din Legea nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova, la articolul 365⁵ din Codul contravențional nr. 218/2008, precum la articolul 5 din Statutul de la Roma al Curții Penale Internaționale, adoptat la 17 iulie 1998, ratificat de către Republica Moldova prin Legea nr. 212/2010. De asemenea, noțiunea de „crime internaționale” este un termen generic care le include pe toate cele menționate în redacția propusă la litera a).

La litera c), în textul dispoziției, cuvintele „în temeiul sentinței instanței de judecată” se vor substitui cu cuvintele „în temeiul hotărârii judecătorești definitive”.

La litera d) se consideră judicioasă excluderea cuvintelor „sănătatea și moralitatea populației”, aspectele date fiind înglobate în noțiunea „pericol pentru societate”.

La litera e), în scopul descurajării participării la acțiuni militare ilegale realizate de companii militare private, entități neconstituționale sau de partea statelor agresor, se recomandă substituirea textului „s-a înrolat în forțele armate

ale unui stat agresor” cu textul „s-a înrolat în forțele armate ale unei entități neconstituționale sau ale unui stat agresor ori în formațiuni militare ilegale.”. Recomandarea dată este valabilă și pentru articolul 22 alineatul (1) litera c).

La articolul 21 se consideră necesară revizuirea textului alineatului (2). Astfel, din analiza redacției propuse în proiect, se poate concluziona că, în cazul renunțării părinților la cetățenia Republicii Moldova și, respectiv, al nedepunerii de către aceștia a unei cereri de păstrare a cetățeniei pentru copil, ultimul ar pierde automat această cetățenie. Drept urmare, se consideră judicioasă reformularea prevederilor alineatului (2), întrucât pierderea cetățeniei de către părinți, prin renunțare, nu ar trebui să producă efecte automate și asupra cetățeniei copiilor.

Totodată, se va examina la modul practic soluția propusă la alineatul (4). Or, conform proiectului de lege, alineatul (4) introduce o prevedere menită să prevină apariția situațiilor de apatridie, în cazul în care o persoană care a renunțat la cetățenia Republicii Moldova nu reușește, în realitate, să dobândească cetățenia unui alt stat. Norma stabilește că, în asemenea cazuri, partea din decretul Președintelui Republicii Moldova care a aprobat renunțarea la cetățenie se abrogă „în modul stabilit”.

Deși, pe fond, intenția acestei prevederi se consideră una corectă și necesară, din perspectiva implementării practice dispoziția ridică semne de întrebare. Astfel, nu este clar cine constată că persoana nu a dobândit o altă cetățenie și, mai ales, cine sesizează acest fapt pentru inițierea abrogării.

În lipsa unei clarificări privind autoritatea competentă, nu există certitudinea că o asemenea situație ar putea fi identificată și remediată în mod eficient. În plus, norma nu indică dacă există un termen în care această constatare trebuie făcută și ce dovezi sunt necesare.

Această lipsă de precizie face ca norma, deși bine intenționată, să fie dificil de aplicat.

La articolul 22:

Potrivit alineatului (1) litera d), cetățenia Republicii Moldova poate fi retrasă printr-un decret al Președintelui Republicii Moldova persoanei care a săvârșit fapte deosebit de grave prin care se prejudiciază interesele Republicii Moldova sau lezează prestigiul Republicii Moldova. Sub acest aspect, se menționează că cuvintele „lezează prestigiul Republicii Moldova” comportă un caracter incert și, drept urmare, nu corespund criteriilor calității legii din perspectiva clarității și previzibilității normei.

La acest capitol, urmează a fi reținute constatările Curții Constituționale care, în Hotărârea nr. 9 din 26 martie 2023 pentru controlul constituționalității Legii nr. 280 din 4 octombrie 2023 (interdicția de a candida la alegeri, aplicată unor persoane asociate partidelor politice declarate neconstituționale [nr. 2]), a statuat:

„73. Așa cum prevede articolul 54 alin. (2) din Constituție, exercițiul drepturilor și al libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor „prevăzute de lege”. Principiul legalității presupune îndeplinirea standardului

calității prevederilor legale aplicabile (a se vedea HCC nr. 9 din 11 aprilie 2023, § 66 și jurisprudența citată acolo). Acest standard presupune că legea trebuie să fie suficient de clară și previzibilă. Principiul previzibilității presupune că o persoană obișnuită trebuie să poată fi conștientă și să prevadă, în orice moment și într-o măsură rezonabilă, consecințele care decurg din acțiunile sale, pentru a-și reglementa astfel conduita (§ 19 din Opinia citată mai sus).”

La articolul 23 alineatul (3), cuvintele „domiciliați pe acest teritoriu” se vor substitui cu cuvintele „domiciliați pe teritoriul Republicii Moldova”.

La articolul 24 se notează că legislația națională nu operează cu termenul „obligațiune militară”. Drept urmare, se recomandă revizuirea normei prin prisma terminologiei utilizate în Constituția Republicii Moldova și în Legea nr. 1245/2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei.

La articolul 25 alineatul (2) se recomandă revizuirea cuprinsului normei, având în vedere că, potrivit articolului 88 litera c) din Constituția Republicii Moldova, doar Președintele Republicii Moldova poate emite soluții definitive pentru fiecare etapă a procedurii legate de dobândirea cetățeniei. Soluția poate fi pozitivă sau negativă.

Prin urmare, soluția pozitivă se concretizează prin emiterea decretului de dobândire a cetățeniei, iar cea negativă – prin refuzul în dobândirea cetățeniei. În acest context, respingerea cererii, sub aspect procedural, este caracteristică etapei de inițiere a procedurii de dobândire a cetățeniei.

La articolul 26:

La litera a), după cuvintele „cu ședere legală pe teritoriul Republicii Moldova” se recomandă a fi introdus textul „, inclusiv de la persoanele cu domiciliul în străinătate aflate pe teritoriul Republicii Moldova, ”.

Potrivit literei b), Agenția Servicii Publice recepționează și examinează cererile pentru dobândirea cetățeniei Republicii Moldova prin recunoaștere, conform prevederilor articolului 10, verifică documentele prezentate la cerere, care fac dovada întrunirii de către persoană a condițiilor stabilite de lege, iar, în caz de necesitate, este în drept să solicite informații suplimentare necesare de la autoritățile competente din țară sau din străinătate în modul stabilit de actele normative naționale sau de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

În raport cu atribuția Agenției Servicii Publice indicată la litera b), având în vedere spectrul larg de persoane care pot dobândi cetățenia Republicii Moldova prin recunoaștere, se recomandă analiza oportunității reglementării unei proceduri mai riguroase în contextul procedurii de dobândire a cetățeniei Republicii Moldova în baza temeiului prevăzut la articolul 10 din proiect (de exemplu, obligativitatea obținerii de către Agenția Servicii Publice a avizului din partea Serviciului de Informații și Securitate sau a altor autorități cu competențe în domeniu).

La litera c), cuvintele „sau neapartenență” se recomandă a fi excluse, având în vedere utilizarea textului „confirmă/infirmă apartenență”.

La litera g), cuvintele „și deciziile” se vor exclude, deoarece în soluționarea problemelor cetățeniei, Președintele Republicii Moldova emite exclusiv decrete (articolul 94 alineatul (1) din Constituția Republicii Moldova). Observația dată este valabilă și pentru articolul 27 litera e).

La articolul 27:

La litera a), în vederea asigurării clarității normei, se consideră necesară revizuirea cuvintelor „serviciilor de resort”.

La litera b), cuvintele „sau neapartenența” se recomandă a fi excluse, având în vedere utilizarea textului „confirmă/infirmă apartenența”.

Formularea „confirmă/infirmă apartenența” deja include o acoperire completă a situației supuse reglementării. Dacă cineva este confirmat ca deținător al cetățeniei, înseamnă că întrunește componenta de „apartenență” și, respectiv, dacă este infirmat, înseamnă că persoana nu deține cetățenia Republicii Moldova. Așadar, nu mai este necesară adăugarea cuvintelor „neapartenența”, deoarece este implicită în procesul de confirmare sau infirmare. Prin eliminarea cuvintelor „sau neapartenența” norma devine mai concisă, fără a pierde sensul esențial, iar textul devine mai simplu și mai ușor de înțeles, fără redundanță.

Cu referire la prevederile articolului 28, se constată faptul că, în esență, a fost păstrată redacția actuală a articolului 291 din Legea cetățeniei Republicii Moldova aferent atribuțiilor Ministerului Afacerilor Interne, în pofida faptului că în Raportul Comisiei s-a atras atenția asupra necesității de a specifica exhaustiv și delimitativ categoriile de date ce se au în vedere în aceste cazuri (de exemplu, date cu caracter personal/categorii speciale de date cu caracter personal sau altele, în sensul articolului 3 din Legea nr. 131/2011 privind protecția datelor cu caracter personal).

În context, în Raportul Comisiei se menționează că datele cu caracter personal reprezintă orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă (subiect al datelor cu caracter personal). Persoana identificabilă este persoana care poate fi identificată, direct sau indirect, prin referire la un număr de identificare sau la unul ori mai multe specifice identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale. Totodată, prin categoriile speciale de date cu caracter personal sunt definite datele care dezvăluie originea rasială sau etnică a persoanei, convingerile ei politice, religioase sau filozofice, apartenența socială, datele privind starea de sănătate sau viața sexuală, precum și cele referitoare la condamnările penale, măsurile procesuale de constrângere sau sancțiunile contravenționale.

Adițional, în Raportul Comisiei s-a atras atenția asupra faptului că se atestă o redare echivocă a normei și în privința specificului controalelor asupra persoanelor vizate. Nu este clar ce activități urmează a fi efectuate în procesul „controalelor necesare” aplicate persoanelor, care *de facto* sunt supuse verificărilor de către Ministerul Afacerilor Interne, prin intervenția autorităților administrative din subordine, la solicitarea autorităților naționale de resort, prin intermediul Sistemului informațional automatizat „Registrul informației

criminalistice și criminologice”, al cărui posesor este Ministerul Afacerilor Interne, iar deținător este subdiviziunea specializată a ministerului, căreia îi sunt delegate atribuțiile corespunzătoare, în sensul articolului 7 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Sistemului informațional automatizat „Registrul informației criminalistice și criminologice”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 328/2012.

Prin urmare, având în vedere cele menționate *supra*, se recomandă detalierea procedurii de verificare într-un articol separat, în care să se precizeze ce tip de informații se revendică, perioada de verificare, procedura de comunicare, după caz, contestare, competențele distincte etc. Se va reține că, indiferent de temeiul invocat, cetățenia nu poate fi retrasă în mod arbitrar, ci numai în condițiile legii.

La articolul 29 litera a) se recomandă revizuirea normei în sensul obligativității Serviciului de Informații și Securitate de a emite avizul său de specialitate indiferent de temeiul solicitării cetățeniei, inclusiv în cazul obținerii cetățeniei depuse în interesul Republicii Moldova.

Cu referire la articolul 32, se notează că, potrivit prevederilor normative actuale, Ministerul Educației și Cercetării nu este autoritatea care are atribuția nemijlocită pentru verificarea gradului de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii române a persoanelor care solicită dobândirea cetățeniei Republicii Moldova.

În acest sens, se menționează că, în conformitate cu punctul 3 din Hotărârea Guvernului nr. 809/2022 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de evaluare a gradului de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii române pentru dobândirea cetățeniei Republicii Moldova și obținerea dreptului de ședere permanentă în Republica Moldova, evaluarea gradului de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii române de către persoanele care solicită dobândirea cetățeniei Republicii Moldova și evaluarea competenței lingvistice și stabilirea nivelului de cunoaștere a limbii române de către persoanele care solicită drept de ședere permanentă în Republica Moldova se pune în sarcina Comisiei de examinare pentru evaluarea gradului de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii române.

Totodată, potrivit punctului 2 din aceeași hotărâre, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare din subordinea Ministerului Educației și Cercetării asigură organizarea și desfășurarea examenelor de evaluare a gradului de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii române pentru persoanele care solicită dobândirea cetățeniei Republicii Moldova și obținerea dreptului de ședere permanentă în Republica Moldova conform Regulamentului nominalizat.

La rândul său, potrivit Regulamentului privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Curriculum și Evaluare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 72/2015, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare este o autoritate administrativă subordonată Ministerului Educației și Cercetării. Astfel, în corespundere cu prevederile punctului 6 subpunctul 3) litera l) din

Regulamentul nominalizat, în domeniul evaluării rezultatelor școlare și examenelor, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare are atribuția de a organiza și a desfășura examenul pentru evaluarea gradului de cunoaștere a prevederilor Constituției Republicii Moldova și a limbii române pentru solicitanții străini și apatrizi ai cetățeniei Republicii Moldova.

Prin urmare, având în vedere cele menționate *supra*, se consideră necesară revizuirea articolului 32 din proiect în scopul neadmiterii unor neclarități și neconcordanțe dintre prevederile actelor normative în domeniu.

La articolul 34:

La alineatul (1), având în vedere faptul că, în ipoteza în care persoana cu domiciliul în străinătate urmează să depună cererea pentru dobândirea cetățeniei Republicii Moldova la misiunea diplomatică sau la oficiul consular al Republicii Moldova, se consideră judicioasă excluderea textului „, ori la Ministerul Afacerilor Externe”. În acest sens, se notează că Agenția Servicii Publice, în calitate de instituție responsabilă de recepționarea și gestionarea dosarelor privind cetățenia pe teritoriul Republicii Moldova, este necesar să se facă o delimitare clară a acțiunilor impuse prin asistența consulară oferită cetățenilor străini aflați în străinătate și cetățenilor străini aflați pe teritoriul Republicii Moldova, care își manifestă intenția de a depune dosarul de dobândire/redobândire a cetățeniei Republicii Moldova.

Așadar, se consideră judicios ca recepționarea dosarelor pe teritorii Republicii Moldova să fie atribuită în competența exclusivă a Agenției Servicii Publice, iar în străinătate – în competența misiunilor diplomatice sau a oficiilor consulare ale Republicii Moldova.

La alineatul (6), cuvintele „rămas fără ocrotire părintească” se vor substitui cu cuvintele „rămas temporar fără ocrotire părintească sau rămas fără ocrotire părintească”. Totodată, după cuvântul „dobândirea” se recomandă introducerea cuvintelor „prin naturalizare sau”.

La alineatul (11), aferent posibilității efectuării unui interviu în vederea dobândirii sau redobândirii cetățeniei Republicii Moldova, se apreciază drept oportună reglementarea suplimentară a procedurii date (temeiurile dispunerii interviului, modalitățile de desfășurare a acestuia, informarea solicitantului etc.)

La articolul 37 alineatul (4), în vederea utilizării unei terminologii uniforme cu prevederile Legii nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere, cuvintele „cu normele tehnice în domeniul semnăturii electronice avansate calificate” se vor substitui cu cuvintele „cu cerințele tehnice în domeniul serviciilor de încredere calificate”.

La articolul 39 alineatul (1), se notează că, în nota de fundamentare aferentă proiectului, nu se regăsește o argumentare elocventă privind necesitatea prelungirii termenului de depunere a jurământului de la 6 luni la un an. Totodată, nu este argumentată necesitatea schimbării textului jurământului de credință față de Republica Moldova.

În denumirea capitolului VII, după cuvântul „Contestarea” se recomandă introducerea cuvintelor „Decretului și a”.

În conformitate cu articolul 44 alineatul (2) din proiect, „Agenția Servicii Publice este responsabilă de supravegherea procesului de prestare a serviciilor publice în materie de cetățenie, efectuat de subdiviziunile structurale aflate sub autoritatea sa și este în drept să constate nulitatea actelor administrative care nu sunt conforme cu normele și reglementările din domeniul de referință, precum și actele neconforme emise de către MDOC și transmise Agenției Servicii Publice pentru păstrare”. În raport cu prevederea menționată, se consideră necesară a fi exclusă din cadrul articolului 44 – „Dispoziții tranzitorii”, or aceasta nu este conformă cu articolul 48 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative ce reglementează scopul și cuprinsul dispozițiilor tranzitorii.

Astfel, potrivit articolului 48 alineatul (1) din Legea nr. 100/2017, „dispozițiile tranzitorii ale actului normativ cuprind măsurile ce se instituie cu privire la continuarea raporturilor juridice născute în temeiul vechilor reglementări care urmează a fi abrogate sau înlocuite de noul act normativ”. Totodată, potrivit alineatului (3) din cadrul aceluiași articol, „în dispozițiile tranzitorii se indică, după caz, perioada de tranziție necesară implementării dispozițiilor actului normativ și perioada necesară pentru aducerea legislației în conformitate cu noile norme juridice”.

Sub alt aspect, este incorectă acordarea dreptului Agenției Servicii Publice de a constata nulitatea actelor administrative care nu sunt conforme cu normele și reglementările din domeniul de referință. Or, constatarea nulității unui act administrativ cu caracter normativ/individual este o atribuție exclusivă a instanței de judecată ce urmează a fi realizată în strictă conformitate cu prevederile Codului administrativ nr. 116/2018.

La articolul 45, intenția de abrogare a Legii cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000 va avea următorul cuprins:

„La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediție specială din 9 decembrie 2005), cu modificările ulterioare, se abrogă.”

Totodată, în vederea respectării prevederilor articolului 47 alineatul (4) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, norma de abrogare a Legii cetățeniei Republicii Moldova nr. 1024/2000 se va include într-un alineat distinct la articolul 43 din proiectul de lege.

În contextul celor expuse mai sus, Guvernul comunică susținerea proiectului legii cetățeniei Republicii Moldova, cu luarea în considerare a observațiilor și recomandărilor de completare și de revizuire formulate în prezentul aviz.